

vanja bodo: 13. aprila »Ameriška vzgoja« (šol. uprav. Julij Kontler), 27. aprila »Mladinska književnost« (nast. Albert Zerjav), 18. maja »Pristno in nepristno znanje« (učitelj Miloš Ledinek), izjemoma 25. maja »Problem šolskega nadzorstva« (prof. Gustav Šilih) in 1. junija »Objektivno ocenjevanje učencev« (prof. dr. Franjo Crnek). — Predavanja se prično ob navedenih dnevih ob 18. uri in so vstopnine prosta.

— **Važno za šolska upraviteljstva**, ki še niso poravnala zaostale naročnine za »Roditeljski list«! Uprava tega lista prosi, da to nemudoma storite, ker mnoge šole niso poravnale naročnine niti za l. 1937/38., še več pa je takih, ki dolgujejo naročnino za leto 1938/39. To je bil tudi poleg netočnosti plačevanja mnogih poverjenikov, glavni vzrok, da je morala Pedagoška centrala izdajanje III. letnika lista preložiti.

— **Sestava programa za proslavo materinskega dne** ne bo delala nobeni šoli težave, ako si naroči glasben priročnik »Materinski dan«, v katerem sta dve igrici ter velika izbira lahkih enoglasnih, dvoglasnih in trogласnih pesmic za mladinski zbor. Cena 20 din. Naročila sprejema še, dokler traja zaloga. Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1.

— **Upraviteljstva** pa, ki so prezrla svoječasne objave uprave, katere so prinesli vsi

slovenski dnevniki, da »Roditeljski list« začasno ne bo več izhajal, pa so poslala naročnino že za l. 1939/40., prejmejo na željo naročnino vrnjeno ali pa dobe namesto lista za isto vsoto, ako to žele. Dragaševu knjigo »Otrok v šolski dobi«. Ostalim se vpiše vnaprej vposlana naročnina v dobro za III. letnik, ki bo ob ugodnih prilikah spet začel izhajati z novim šolskim letom.

— Na razpolago so še nevezani kompletni letniki »Roditeljskega lista« po 24 din in vezani po 36 din! Naročajte jih za šolske, društvene in zasebne knjižnice!

UČITELJSKI DOM V ROGAŠKI SLATINI
razpisuje
MESTO HISNEGA UPRAVNIKA
z nastopom 1. maja t. l.

Upravniku je na razpolago brezplačno stanovanje, obstoječe iz dveh sob, kuhinje, shrambe in ostalih pritliklin ter zelenjadni vrt.

Prvenstvo ima upokojeno učiteljstvo, v negativnem primeru pa tudi drugi upokojenici. Prijave je po možnosti vložiti do 21. aprila t. l.

Zena upravnika bi imela s kuhanjem tudi postranski zaslužek. — Ostale informacije so na razpolago proti priložitvi znamke za odgovor pri upravi Učiteljskega doma, Dol pri Hrastniku.

Za upravo:

Anton Gnus, preds. Jurko Vitko, tajnik.

Pomladni plašči K O N F E K C I J A
FRAN LUKIČ
in obleke v največji izbiri in po nizkih cenah
Ljubljana, Stritarjeva ul. 9

Mladinska matica

—mm Tudi 3. zvezek Cicibanove knjižnice je že pošel. V zalogi pa je še 4. in 5. zvezek. Za prve razrede pride sedaj v poštev prav 4. zvezek s pomladansko vsebino in s tiskanimi in pisanimi črkami različnih velikosti in tipov. Knjižico je uredil Fran Roš, ilustriral je Maksim Sedej. Izvod stane le din 1,50. Pri naročilu vsaj 10 izvodov se poštnina ne vračuna. — »Ciciban nastopa«, 5. zvezek Cicibanove knjižnice, prinaša kratke igrice in dramske nastope, ki so primerni za materinske proslave in Vidov dan. Igrice so tako pisane, da se lahko uprizorijo tudi v razredu brez posebnega odra, kulis in posebnih odskih rekvizitov. Knjižica je po 3 din.

—mm O drugih naših publikacijah piše R. Rehar v Obzorjih: Drugo leposlovno delo Franja Roša je »Dija«, namenjena najmlajšim. Namesto pravljicega junaka si je izbral pisatelj igračo, medvedka »Dijo«, in nam v devetnajstih poglavjih opisal njegovo življenjsko usodo. Spremljamo ga iz trgovine v Jankovo posteljsko, kanarčkovo kletko, miški no družbo, na potovanje v Ljubljano, med cigane, na deško igrice in potem preko najrazličnejših peripetij do bolniške posteljske uboge pričine Rezike.

Medtem ko so prva poglavja polna otroške iskrenosti, so naslednja poglobljena z dobrimi psihološkimi opazovanji, in zadnja celo dvignjena do občutka plemenite topline. Tudi v tem delu ni vsiljivih tendenc in nobene suhoparne didaktike; zgodba učiinkuje sama po sebi in dosega svoj namen. Njena fabulistična in stilistična preprostost ustreza popolnoma duševnosti otrok, katerim je namenjena. Ksenija Prunkova je s svojimi dvobarvnimi ilustracijami popolnoma prilagodila preprostosti in otroški toplini Roševga stila. Njene podobe sicer niso nobene umetnine, zato so pa toliko bolj domače in iskrene. Tretja knjiga je Vlada Klemenčičeva zgodovinska čitanka: »Iz starih in novih časov«. Njena vsebina je poučna, ne le poslovna, vendar delo ni napisano suhoparno, ampak v slogu, ki skuša združiti pouk v prijetnem pripovedovanju.

Delo je prikaz zgodovinskih dogodkov, na naših slovenskih tleh, od časov mamuta, preko osvoboditve ognja, prvih pričetkov poljedelstva in živinoreje, odkritja bakra in bronca,

uporabe železa, dobe Rimljanov, naselitve Slovencev ter slovenske preteklosti do svetovne vojne in osvobodjenja v narodni državi. Seznanja nas s slovenskimi zadrugami, pokristjanjenjem, bavarsko nadoblastjo, tlačanstvom, delovanjem samostanov in šol, prvim meščanstvom, sodstvom, reformacijo, protireformacijo, kmečkimi upori, epidemijami, Napoleonomi vojnami, pričetki narodnega prebujenja, bojem za narodne pravice in končno s svobodo. Morda so začetna poglavja preobširna v primeri z zadnjimi iz novejšee in najnovejšee dobe, kar dokazuje, da se je večinoma tudi posrečilo, le ponekod se, dasi rahlo, oglašajo iz ozadja njegove simpatije in antipatije. Delo je sicer namenjeno višjim razredom ljudskih šol, bo pa enako dobro služilo tudi odraslim, zlasti na deželi, kjer manjka takih poljudno in pregledno, obenem pa nevsiljivo pisanih zgodovinskih knjig. Z izdajo te čitanke je storila Mladinska matica v resnici koristno delo. Citanko poživljajo ilustracije Hinka Smerkera, risane v njegovem znanem stilu in prehajajoče ponekod celo rahlo v šaljivo karikaturu.

Četrta knjiga je slikanica »Dedek Miha«. Besedilo v verzih je napisala Anica Černejeva, večbarvne ilustracije sta pa oskrbela Marta in Radovan Klopčič. Izdana je v leksikalnem formatu na debelem, trpežnem papirju. Namenjena je najmlajšim in sledi v vsem, po vsebini in ilustracijah, znanim tujim vzorom. Kvalitetno ni slabša od njih, a tudi ne boljša. Vsebinska je preprosta, brez posebne literarne ambicije, prav take pa so tudi slike. Vendar bodo vzbudile pri otrocih zanimanje in navdušenje, in marsikateri bo segel po svinčniku in barvicah, da bi jih prerial ali preslikal. Tako smo pričeli pač vsi svoje prvo zanimanje za risarstvo in slikarstvo. Ker je slikanica nov prispevek k našim knjigam te vrste, kakršnih nam pa še vedno primanjkuje, jo moramo z veseljem pozdraviti, zlasti, ker je v primeri s tiskarskimi stroški še vedno cenena.
R. Rehar.

Osebnne zadeve

—i Upokojeni so učitelji(-ce): From Eliza iz Spod. Sv. Kungote, Likar Helena iz Ljubljane in Dominkuš Maks iz Cvena.

—i Napredovali so sledeči učitelji(-ce): v 8. pol. skupino: Češnik Marija iz Polhovega Gradca, Premk Marija, Jezero.

—i V 7. položajno skupino: Skok Amalija, Gornji Tuhinj; Vončina Albina, Črna, Dravograd; Požar Hilda, Sv. Lovrenc; Viher Miroslav, Gornji grad; Vukasinovič Miroslav, Reka — Maribor desni breg.

—i V 6. položajno skupino: Novak Julij, Trbovlje-Laško; Stevančec Rudolf, Tišina-Murska Sobota; Razinger Gizela, Gorje-Radovljica; Vittori Josipina, Brežice; Majer Srečko, Šoštanj; Jelenčič Ciril, Hotedersica-Logatec; Koritzky Marija, Ljubljana; Ivanuša Angela, Dornava-Ptuj; Unger Matilda, Ruše; Uršič Anton, Horjul; Peterel Ludvik, Dolga vas-Lendava; Cestnik Berta, Maribor; Justin Ciril; Marini Martin, Brusnice, Novo mesto;

Eržen Franc, Livojna; Mence Franc, Vuhred; Nabergoj Danilo, Dravograd; Lebič Ivan, Prevalje; Tavčar Josip, Brežice; Košca Franc, Škofja Loka; Medič Avgust, Pušcava-Maribor desni breg; Fakin Dragotin, Boštanj; Zelenik Vida, Višnja gora; Paškovič Ivan, Mali Slatnik; Horvat Franc, Kančevo; Karli Alojzij, Tleči vrh - Črnomelj; Pirč Josip, Veliki Trn - Krško; Javc Angela, St. Jurij-Maribor levi breg; Martelenac Hermenegilda, Črnomelj; Meštanj Avgust, Kostel; Ivančič Marija, Sv. Lovrenc na Dravskem polju; Zaman Stanislava, Cerklje; Ozriček Marija, Kostričina; Kunstelj Ana, Zugemberk; Svagelj Ana, Litija.

—i V 5. položajno skupino: Trost Franc, Ljubljana; Mejovšek Radovan, Slivnica-Maribor desni breg; Bratič Herma, Maribor; Cegnar Ivanka, Ljubljana; Zavašnik Albina, Ljubljana; Korenjak Marija, Sv. Barbara-Ptuj; Jakše Bibijana, Vransko-Celje.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—i Razveseljiv pojav. V času, ko se učiteljstvo z mnogih strani napada, moramo smatrati res za razveseljiv pojav članek, ki ga pod naslovom »Položaj učitelja na kmetih« priobčuje na uvodnem mestu »Kmetijski list« od 3. aprila. Navedemo naj nekaj ugotovitev iz tega članka: Med vsemi šolanci, ki so po poklicu vezani na življenje na kmetih, je učitelj brez dvoma najpomembnejši. Njemu je zaupana mladina, narodova bodočnost. On ni samo tisti, ki uči mladi svet pisanja, čitanja in računanja, ampak polaga v mlada srca sploh prve kali resnične notranje kulture... Učitelj uči mladino spoznavati dom in domovino, on ji odgrinja prve razglede v svet. Učitelj ji odpira pot do zakladov in svetin narodove kulture... Neredko mora, ako hoče res doseči uspehe, prispevati tudi gmotno iz svojih skromnih sredstev. Na koncu pa je pogosto nagrada za njegov trud nerazumevanje, smešenje in celo preganjanje... Ali res učitelj za to zasluži preganjanje, zapostavljanje in prezir? Ali je res vsa naša kultura tako lažniva, da nimamo za požrtvovalnega in nesebičnega delavca nobenega priznanja, če ga že gmotno nočemo ali ne moremo nagraditi?... Učitelj je kmetu že po načinu življenja najbližji. Oba imata družine in s tem toliko skupnih težav in skrbi, da se medsebojno lahko docela razumevata. Samo človek, ki je z lastnim srcem okusil vso sladkost ljubezni do potomstva in vso težo odgovornosti, ki jo nalaga skrb za novo pokolenje, lahko razume človeka s podobno nalogo... Ko pa učitelj prevzame upraviteljstvo te ali one šole, ob začetku šolskega leta ne more nikoli reči, kje in v kakšnih okolištinah bo učakal konec šolskega leta. Izpostavljen je samovoljni neštetihi činiteljev, ki ga lahko sredi najlepšega dela kakor nič vredno koprivo iztrgajo iz njegovega delovnega okolja in vržejo kamor koli... Kdor torej hoče narodu dobro, se bo zavzemal povsod in dosledno za to, da pride učitelj do svojih pravic in priznanja. V tem prizadevanju bo našel slovenske kmete vedno kot zveste zaveznike in sorbce.

očitki raznih načinov preganjanj učiteljstva in uničenje pravega šolskega nadzorstva, ker so bili namesto dobrih šolskih delavcev postavljeni za nadzornike le partizani.

—i O draginji razpravlja tudi »Gorenjec« od 6. aprila, in to v članku »Circulus vitiosus«, ki se končuje: Tako je nastal položaj, da draginja in visoke cene nekaterim koristijo, drugi pa trpe radi tega škodo; Kot je prav, da producent, zlasti kmet doseže višje cene za svoje pridelke in živino, tako bi bilo pa tudi prav, da konsument ne bi prisliljen omejiti se pri najnujnejših življenjskih potrebščinah. Ali pa naj država poseže vmes in regulira in maksimira tako cene živilom in drugemu blagu, oziroma naj se plače in mezde državnih in privatnih nameščencev ter delavstva obvezno prilagode tem zvišanim cenam. — Ta nujni ukrep je potreben v interesu države same, pa tudi v interesu življenjskega obstoja in zadovoljstva državljanov. Kajti precej absurdno je dejstvo, ki nam ne dela prav nobene časti, da so pri nas življenjske potrebščine dražje kot pa v onih državah, ki se nahajajo v vojnem stanju. Kaj bi šele bilo, če bi tudi nas zajela vojna?

—i Kaj je z uredbami o draginji. Pod tem naslovom priobčuje »Nova pravda« od 1. aprila članek, ki med drugim ugotavlja tudi to: Izdanih je bilo dvoje uredb, ki naj bi zajezili porast draginje. Prvo uredbo je izdal minister za socialno politiko in narodno zdravje. Uredba je že skoraj pozabljena in so v dobi njene veljavnosti baš najbolj poskočile cene življenjskih potrebščinam. Ko se je spoznalo (malo pozno sicer), da prva uredba o pobijanju draginje ne zaleže mnogo, je izdal minister za trgovino kot dopolnilo k prvi uredbi drugo uredbo, po kateri naj bi se kontrolirale cene. Brez urada za kontrolo cen se odlej ne bi smelo zvišati cen in poleg tega bi urad kontroliral cene še za nazaj do septembra lanskega leta in odredil stare cene, če bi se prepričal, da so se cene neupravičeno dvignile. Vpliv urada za kontrolo cen se pa do danes še ni čutil na trgu in se cene nemoteno zvišujejo kot da ne bi imeli protidraginjskih uredb. — Počasno poslovanje uradov za kontrolo cen je povzročilo v javnosti veliko kritike. Celo skupščina beogradske trgovske zbornice je izrazila svoje veliko nezadovoljstvo, da se uredba o kontroli cen še danes ne izvaja. Spričo javne kritike je smatral minister za trgovino za dolžnost, da pomiri gospodarske in konsumentске kroge ter je pretekli dni izjavil, da bo urad za kontrolo cen v najkrajšem času objavil svoje ukrepe in da bo kontrolo razširil celovito na nekatere potrebščine, ki se doslej niso kontrolirale.

—t Peresa, svinčnike, kuverte, črnila, pisarniške in šolske potrebščine si najceneje dobavite v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Prazna učiteljska mesta

Prazno učiteljsko mesto je v Narapljah, srez Ptuj, ne daleč od avtobusne postaje, v bližini zgodovinsko znamenit kraj Ptujška gora s krasno okolico.

Učiteljski pravnik

—§ Odgovor na vprašanje T. G. iz K. Stanarina pripada z neučiteljem poročenim učiteljici le, če ne živi z možem v istem kraju. — Dejstvo, da ne vodita — službojuča v istem kraju — skupnega gospodinjstva in se hranita v isti ali ločeni gostilni, ne daje pravice do stanarine.

Upravičene, prizadete tovarišice dobe izplačano stanarino od 1. aprila 1940. s plačo za maj t. l., za pretekli čas pa naknadno, ko bodo krediti na razpolago.

—§ Vprašanje: P. E. iz P. 1. Sem učitelj-pripravnik, poročen z učiteljico-pripravnico, imava enega otroka. Stanujeva v privatnem stanovanju, zato dobivam stanarino in določen znesek za kurivo. Ker imam vsch mesečnih dohodkov, to je: plača, rodbinska doklada za otroka, stanarina in kurivo, preko 1200 din, odtegnejo ženi 30 % plače.

2. Tovarišici, ki je bila v prav enakem položaju kot je moja žena, pa so odtegovali le 20 %. Toliko (to je 20 %) ji odtegujejo tudi sedaj, ko je njen mož v IX. pol. skupini.

Kako je pravilno? Katera od imenovanih dobi preveč(?) odnosno premalo?

Odgovor! Ad 1. in 2. Po čl. 2. in 3. odločbe v prejemkih uradniških pripravnikov št. 14.311/1 z dne 11. aprila 1934. (Sl. l. št. 32/1934. — Roč. katalog str. 95) je v obeh primerih pravilen odtegljaj 30 %, ne glede na to, ali uživata nat. stanovanje odnosno stanarino.

—§ Vprašanje: J. B. v Sv. M. 1. Stanujem v šoli in imam svoje gospodinjstvo. Ali lahko zahtevam od šol. upravitelja del vrta?

2. Če ne, ali ga lahko zahtevam z ozirom na to, da poučujem 4. razr. viš. lj. š., ki zahteva malo gospodarstva?

Odgovor! Šolski vrt je učilo pri pouku, ki naj bo temu namenu primerno urejen, tako se glasi odlok višjega šol. sveta od 16. junija 1921. (Finkova zbirka 1927./102).

Ad 1. Upravitelj vrtnar lahko prepusti na šoli delujočim učiteljem del šol. vrta v obdelovanje in uživanje, kar pa ne sme ovirati harmonije vrta niti kolobarjenja.

Ad 2. Ker je šolski vrt učilo, mora biti dovoljen dostop na šol. vrt vsem učencem, oseboi onim višjih razredov. Glede odstopa dela šol. vrta v učne svrhe se dogovorite z upraviteljem vrtnarjem.

—§ Odgovor na vprašanja: »Pomlad«. Ad 1. in 2. Dogovorite se s šol. upraviteljem in uredite zadevo, ker spada to v ta delokrog in vam ne moremo dati pravnega leka.

Učiteljska tiskarna

—t Sprejemni izpiti za I. razred srednjih šol se bližajo. Priporočamo Mlakar-Kozina: Slovnična in računska snov za sprejemni izpit v srednjo šolo. Broširano 10 din.

—t Se vedno si lahko olajšate pouk zgodovine in zemljepisja z zgodovinskimi in zemljepisnimi slikicami. Kolekcija 30 zgodovinskih ali 30 zemljepisnih slikic stane 4 din.

—t Rabite pisarniške potrebščine, pisemski papir, svinčnike, nalivna peresa, avtomatične svinčnike, obrnite se do Knjigarne Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Če vam je priročneje, pojdite v njeno podružnico v Mariboru.

—t Če potrebujete katero koli knjigo in je nimate, lahko jo dobite v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in v Mariboru.

KMETJE VČERAJ IN DANES

Nikomur ni neznano, da je bilo slovensko učiteljstvo zmerom mogočni mecen naše domače umetnosti, zlasti literature. Zgradba našega kulturnega hrma bi se razušila, ako bi ji odtegnili podporno učiteljstvo. Tega se zaveda tudi sleherni literat. In ko izide njegovo delo, računa v prvi vrsti na pomoč učiteljstva. Dasi slabo plačano, je učiteljstvo vendarle voljno polagati na oltar duhovnega napredka svojega naroda svoj kulturni obolus, ker je dojel, da je samobitnost kakšnega naroda v teh nevarnih časih zavisna edinole od njegove kulturne stopnje.

Da je učiteljstvo še zvesto temu svojemu prepričanju, smo uverjeni tudi zdaj, ko mu pripotočamo knjigo »Kmetje včeraj in danes«, delo Ignaca Koprivca.

Kako je bilo delo ocenjeno od kritike, gotovo vsakdo ve. Mnenja vsch književnih poročevalcev so si edini v tem, da podobne knjige naša narodopisna literatura še nima.

Narodopisne svojskosti so važnega pomena za presojo kakšne dežele ali kraja. Usoda krajev se je že določala po njej. Obstojajo pač gotove ločnice, ki ne dopuščajo prehodov. Slovenske gorice s svojo izrazito, le njim lastno pisanostjo so s knjigo Ignaca Koprivca dobile oprijemljivo spričevalo, ki ga bodo v primeru, da bi se razpravljalo o njih usodi, lahko pokazale.

Kakor znano, je knjiga vzbudila mnogo pozornosti. Pisana je pač verno, resnično, resnica pa je pikra. Upamo, da bo delo nagradilo z moralnim in gmotnim priznanjem vsaj učiteljstvo.

Ne čakajte, da pride prodajalec na dom. To je zvezano s stroški, ki jih knjiga spričo nizke cene ne dopušča. Naročite jo z dopisnico pri Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali njeni podružnici v Mariboru, pri Glavni hranilnici Sv. Lenart v Slov. goricah, ali pa pri Ignacu Koprivcu, Ljubljana, univerza. Učitelj jo dobe na tri mesečne obroke. Knjiga stane s poštnino 65 din.